
29.11.08

VIKTORIA MULLOVA & KRISTIAN BEZUIDENHOUT

—
CONCERTZAAL - 20.00

19.15 Inleiding door Rudy Tambuyser

CONCERTGEBOUW

BIO'S

De Russische violiste Viktorija Mullova studeerde in Moskou en werd internationaal opgemerkt toen ze in 1980 en 1982 respectievelijk de Sibelius- en de Tchaikovsky-wedstrijd won. Sindsdien concerteert ze met wereldberoemde orkesten en dirigenten. Haar interesse voor de historische uitvoeringspraktijk leidde tot projecten met o.m. het Orchestra of the Age of Enlightenment en het Orchestre Révolutionnaire et Romantique. Mullova is ook actief als kamermuzikante, onder meer in duo's met Ottavio Dantone en Katia Labèque. Samen met Kristian Bezuidenhout en Pieter Wispelwey staat binnenkort een triotournee op het programma. Veelzijdigheid, virtuositeit en muzikale integriteit kenmerken Mullova's muzikale persoonlijkheid.

Kristian Bezuidenhout werd geboren in Zuid-Afrika en begon zijn opleiding op tienjarige leeftijd in Australië. In 2001 won hij de publieksprijs én eerste prijs op de wedstrijd Musica Antiqua in Brugge. Bezuidenhout speelt zowel klavecimbel als pianoforte en piano. Hij concerteert als jong musicus reeds met topensembles uit de wereld van de historische uitvoeringspraktijk én uit het traditionele circuit. Tot zijn kamermuziekpartners behoren o.a. Pieter Wispelwey, Daniel Hope en Giuliano Carmignola. Hij brengt ook liedrecitals, met o.a. Carolyn Sampson en Jan Kovow.

UITVOERDERS

PROGRAMMA

---

viool

VIKTORIA MULLOVA

pianoforte (Salvatore Lagrassa, ca 1815)

KRISTIAN BEZUIDENHOUT

Franz Schubert (1797-1828)

Sonate in A opus 162 D574 (1817)

- Allegro moderato
- Scherzo & trio - presto
- Andantino
- Allegro vivace

Franz Schubert

Rondo in b opus 70 D895 'Brillant' (1826)

- Andante
- Allegro - più mosso

— Pauze —

Ludwig van Beethoven (1770-1827)

Sonate opus 12 nr. 3 in Es (1798)

- Allegro con spirito
- Adagio con molta espressione
- Rondo: Allegro molto

Ludwig van Beethoven

Sonate nr. 9 in A opus 47 'Kreutzer' (1803)

- Adagio sostenuto - Presto
- Andante con variazioni
- Finale (Presto)

TOK

KAMER
MUZIEK

Het programma dat Viktoria Mullova en Kristian Bezuidenhout ons vanavond voorstellen is gewijd aan de componisten die het meest nadrukkelijk met de Duitse vroegromantiek worden geassocieerd: Ludwig van Beethoven (1770-1827) en Franz Schubert (1797-1828). Twee figuren die bijgevolg nogal vaak in één adem worden genoemd of, veel erger en gewoonlijk ten gunste van een van beiden, met elkaar worden vergeleken. Terwijl ze welbeschouwd onvergelijkbaar zijn.

Dat laatste mag vreemd lijken. Beiden woonden in Wenen, Beethoven sinds hij een nog jonge, ambitieuze klaviervirtuoos en beginnende componist was, Schubert altijd al. Ze stierven beiden in één jaar tijd. Beider werk was, elk in zijn stijl, letterlijk en figuurlijk *state-of-the-art*. Dat ze van elkaars bestaan afwisten, spreekt voor zich; ze speelden en werden gespeeld, Schubert bezocht Beethoven waarschijnlijk minstens één keer. Dat ze elkaars muziek beluisterden of (in het geval van de dove Beethoven) lazen, laat zich evenwel maar een zeldzame keer raden – het tweede deel uit Beethovens *Zevende Symfonie* en af en toe het openingsdeel van zijn *Vioolconcerto* klinken danig Schubertiaans, en Schuberts late klaversonate in c zou je bij momenten dan weer voor Beethoven kunnen houden.

Ten gronde hebben beide groten echter maar weinig gemeen. Redenen daarvoor zijn leeftijd, milieu en temperament. Beethoven was een hele generatie ouder dan Schubert. Hij kon rijpen tot de visionair die we kennen. De rijpe Schubert, al moet hij wel een ziel van honderd jaar oud hebben gehad, heeft eigenlijk nooit bestaan. Door zijn faam als uitvoerder frequenteerde Beethoven al

vroeg in zijn carrière hoven en salons. Hij was bemiddeld en bij leven al legendarisch – zijn begrafenisstoet telde naar verluidt zo'n twintigduizend mensen en hij werd in Mozarts buurt begraven. Schubert daarentegen was een arme onderwijzer die slechts door de bescheiden financiële steun van vrienden voor de muziek kon kiezen, veel van zijn meesterwerken zelf nooit hoorde uitvoeren, als prille dertiger crepeerde aan syfilis, maar dan toch, op eigen verzoek, op zijn beurt nabij Beethoven werd begraven.

Beethoven, ten slotte, was een artistieke titaan die streed met de muzikale elementen om er meer aan te ontklossen dan iemand ooit voor mogelijk had gehouden, en die de muziek als vehikel zag voor allerlei ethisch hoogstaands. Schubert was ... een zanger, een bard, een verteller, die geen weids gebaar maakte voor wat slechts een grimas vergt. Als burger een Biedermeier bovendien, heel wat anders dan zo'n Beethoven die van nature voorbij de horizon mikte. Vergelijk eens een autograaf van Beethoven met een van Schubert: de eerste schreef slordig, bevlogen, schrapte zowat evenveel als hij liet staan, schaafde, ploeterde. De tweede schreef Mozartachtig volmaakt, miraculeus trefzeker. Schuberts leraar zou ooit hebben uitgeroepen, verbijsterd door zoveel gaafheid: *'Er hat's vom lieben Gott selber!'*

Onnodig te zeggen dat in de twee keer twee werken voor viool en piano die we vanavond van Beethoven en Schubert horen, die verschillen hoorbaar doorklinken. Al komt in de *Derde* noch de *Negende Vioolsonate* de late, visionaire Beethoven aan het woord, en al kunnen we ook Schuberts werken voor viool en piano strikt genomen geen hoogtepunten binnen zijn

---

---

oeuvre noemen. Beethovens *Derde Sonate* in Es is de laatste van een triptiek die in 1799 als het opus 12 werd gepubliceerd – Beethoven was toen bijna zo oud als Schubert bij zijn dood. Dat maakt deze sonate tot tijdgenoot van de beroemde klaviersonate *Pathétique*, waarmee die de voortekening en een zekere verwantschap qua atmosfeer in het trage deel en het rondo deelt.

Veel beroemder en briljanter is de negende, beter bekend als de *Kreutzer*sonate. Ze is van 1803, het jaar van de *Eroica*-symfonie, en genoemd naar zijn opdrachthouder, de Franse violist Rodolphe Kreutzer. Terwijl ze vandaag wordt beschouwd als een van de hoogtepunten van de literatuur voor viool en piano, werd ze destijds verguisd door de kritiek: de oordelen liepen uiteen van 'grotesk' tot 'muzikaal terrorisme'. Het latere succes van de sonate is misschien wel mee aan Tolstoj te danken, die er zijn gelijknamige novelle over passie moord en huwelijksmoraal op baseerde. Of aan Janáček, die de novelle op zijn beurt als leidraad nam voor een – alweer gelijknamig – strijkkwartet. De *Kreutzer*sonate is een typisch voorbeeld van hoe de door musicologen zo vaak geleerd genoemde 'eenheid' van de klassieke sonate met een stevige korrel zout moet worden genomen. De duizelingwekkende finale, die we ons vandaag in geen andere context kunnen voorstellen, was oorspronkelijk het laatste deel van de *Zesde sonate opus 30/1*, die eveneens in A staat.

Die toonaard deelt de *Kreutzer*sonate ook met Schuberts *Sonate opus 162*, een lang vergeten werk uit 1817. Het werd voor het eerst gepubliceerd in 1851 door Diabelli,

de uitgever naar wie Beethovens magnum opus voor piano is genoemd. Diabelli gaf het overigens niet als sonate, maar als *Duo* uit – wat erop zou kunnen wijzen dat hij het werk iets te licht bevond om de ambitieuze term sonate te torsen. In elk geval is de eerste beweging (*Allegro moderato*) in de sonatevorm geschreven, en wordt ze gevolgd door een *Scherzo*, een *Andantino* en een *Allegro vivace*, opnieuw in sonatevorm. Zo iets mag je rustig een sonate noemen. Rijker gestoffeerd is, ondanks zijn lichtvoetige naam, zeker het *Rondo opus 70* uit 1826. Een schitterend modulerend stuk, waarin Schubert zich moeiteloos onderscheidt van alles wat destijds in de mode was. Overigens werd het gecreëerd bij Artaria, de man die dertig jaar eerder, zo rond Schuberts geboorte, Beethovens *opus 12* had uitgegeven.

En daarmee is de cirkel rond. Een uitstekend moment om de woorden te laten voor wat ze zijn, en naar de muziek te gaan luisteren.

Rudy Tambuysen

Een ontmoeting tussen Beethoven en Schubert

Een ontmoeting tussen Beethoven en Schubert: realiteit of fictie?

Dat Schubert een enorme bewondering had voor Beethoven is met zekerheid geweten. Dat hij de première van Beethovens negende symfonie bijwoonde, is eveneens met zekerheid geweten. Ook is geweten, hoewel met wat minder zekerheid, dat hij samen met Czerny bij Beethovens uitvaart deel uitmaakte van een groep kaarsendragers. Zeker is dat de dichter Franz Grillparzer (1791-1872), bevriend met én Schubert én Beethoven, de lijkrede hield.

Alle ontmoetingen tussen Schubert en Beethoven, die er wellicht geweest zijn, berusten of op gerechtvaardigde veronderstellingen of op fantasie. Een briefwisseling tussen beiden is onbestaande en noch in Beethovens vele notitieboekjes, noch in Schuberts dagboek-notities wordt er ook maar met een woord gerept over een eventuele ontmoeting, laat staan gesprek. Gezien de tamelijk asociale levenswijze en het misantropische karakter van Beethoven, en gezien Schuberts schroom omwille van zijn vrij penibele levensomstandigheden, hoeft het niet te verbazen dat deze twee wellicht beroemdste Weense componisten, toch een tijdlang tijdgenoten, geen of toch bijna geen contact met elkaar hadden. Zowel Beethoven als Schubert waren regelmatige bezoekers van de talrijke Weense koffiehuisen en restaurants, van muziekwinkels en concerten. Bovendien hielden beiden van wandelingen in het Prater (het grootste park van Wenen). De veronderstelling dat ze elkaar daar ergens ontmoetten, is dus vrij logisch. Rest de vraag of ze ooit een woord met elkaar wisselden.

Volgens Beethovens eerste biograaf Anton Schindler (die tot Schuberts vriendenkring behoorde) zou Beethoven kort voor zijn dood nog verschillende liederen van Schubert hebben bekeken en zich, overigens voor het eerst, bewust zijn geworden van hun genialiteit. 'Schubert beschikt werkelijk over een goddelijke intelligentie', zou hij hebben gemompeld. Kort daarvoor, hoewel dat nooit werd bewezen, zou Schubert samen met Schindler, de broers Hüttenbrenner en de schilder Telscher de stervende Beethoven nog bezocht hebben. Zeker is dat een jaar later de broers Hüttenbrenner samen met een aantal vrienden (Schober, Spann en Lachner) de stervende Schubert bezochten. Aan Schober vroeg die laatste nog hem de werken van Fenimore Cooper te bezorgen en het kwartet opus 131 van Beethoven te laten uitvoeren, wat, naar het schijnt, op 14 november 1828 ook gebeurde. Op 19 november overleed Schubert. In 1888 besliste de stad Wenen de stoffelijke resten van Beethoven en Schubert over te brengen naar het centrale kerkhof van Wenen, waar ze sindsdien broederlijk naast elkaar eeuwig rusten.

Johan Huys

Nicola Boud © Mark Sassen

IN DE KIJKER

zo 18.01.09 / 15.00 / Kamermuziekzaal

Edding Kwartet & Nicola Boud

Het Edding Kwartet profileert zich vooral als vertolker van de grote classicistische meesterwerken. Voor het Concertgebouwpubliek breiden zij graag hun werkveld uit. De virtuositeit van Haydns opus 77 en Bachs strenge contrapunt staan heerlijk in contrast met de doorgedreven lyriek van Brahms' eerste (en onmiddellijk ook laatste) Klarinetkwintet. Het Edding Kwartet vond in klarinettiste Nicola Boud het perfecte gezelschap.

CONCERTGEBOUWCAFE

Geniet van een verwenkoffie, fingerfood of lunches à la carte in het Concertgebouwcafé. Beluister aan je tafel de cd-selectie als voor- of naproefje van een concert, of lees er een goed boek van het Concertgebouw. De cd's en boeken zijn bovendien ter plaatse te koop. Tijdelijke fototentoonstellingen komen goed tot hun recht in de hedendaagse architectuur van Robbrecht en Daem. U vindt dit rookvrije cultuurcafé op de benedenverdieping van het Concertgebouw.

tickets & info: www.concertgebouw.be / ☎ +32 70 22 33 02 / 📍 In&Uit, 't Zand 34, 8000 Brugge

DISCOVERY

DISCOVERYPAS
50 % KORTING VOOR JONGEREN

Region
West-Vlaanderen

BRUGGE
MUSEUMSTAD

DeMorgen
een open geest belooft meer

Knack
weekend
FOCUS
www.knack.be

Klara

PORT AUTHORITY
ZEEBRUGGE

Electrabel

FLUXYS
EXCELLENCE IN GAS TECHNOLOGY

BOMBARDIER